

Nieuw in de collectie: archieven

Maart – april 2024

Van een militair zakboekje tot een proces-verbaal, en van een huishoudboekje tot een poëziealbum, de [Verzameling fragmentarchieven](#) omvat stukken waarvan de aard en herkomst sterk uiteenlopen. De verzameling wordt gevormd door losse stukken die niet onder de reeds bestaande archieven of verzamelingen vallen. In de afgelopen maanden stuitten onze collega's meer dan eens op dit soort stukken, waarvan we er hieronder één uitlichten.

Uitgelicht

[Emo Bouwman, boekdrukker en -verkoper met reislust](#)

Voor menig reislustige is op-weg-zijn belangrijker dan de bestemming. Dat gold zeker voor Emo Folkert Bouwman (1875-1908), boekdrukker- en verkoper in Groningen. In zijn verslag neemt hij ons mee op een reis door Duitsland in 1899.

Het is zes uur 's ochtends als de 24-jarige Emo op 10 juli 1899 in Uithuizen op de trein stapt. Hij weet nog niet waar hij naartoe gaat, of hoelang hij wegblijft. Aangekomen in Venlo steekt hij de grens over naar Duitsland en overnacht in Krefeld, een stad ten noordwesten van Düsseldorf. Daar ziet hij voor het eerst in zijn leven een elektrische tram, die hem naar Düsseldorf brengt. Vanuit Düsseldorf reist hij per trein naar Essen. Vanaf daar gaat hij te voet verder.

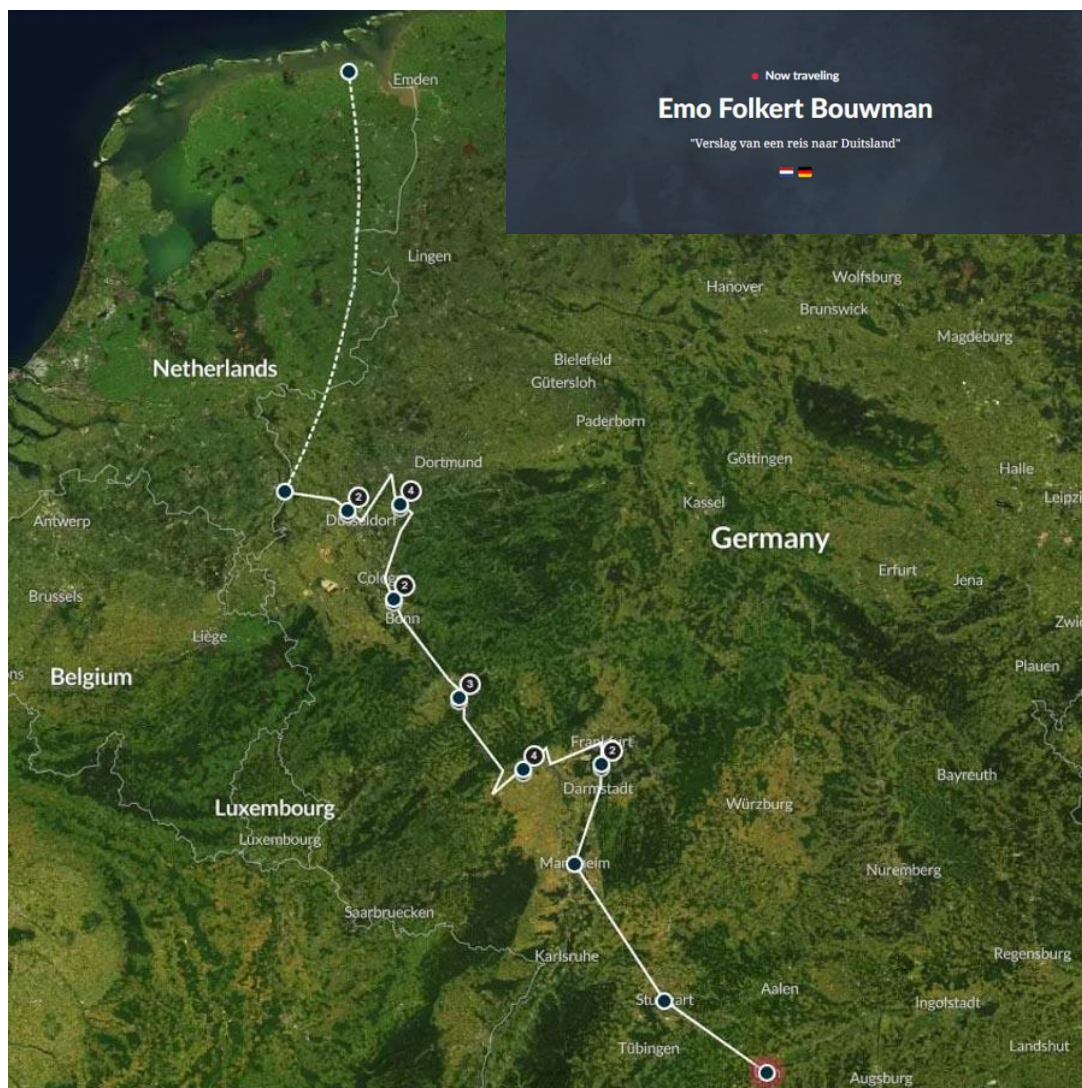
Vanuit Essen trekt hij door het Ruhrdal en strijkt neer in Velbert. Daar ontmoet hij een schoenmaker, die ook richting het zuiden trekt. Ze bereiken het dal van de rivier de Wupper en logeren in Elberfeld en Barmen, die toen nog niet verenigd waren in de nieuwe stad Wuppertal. Van Elberfeld gaan ze naar Solingen en trekken verder naar Opladen en Mülheim. Daar stappen ze in een stoombootje dat hen voor drie cent naar Keulen brengt.

Ze marcheren door naar Bonn en Neuwied en bereiken uiteindelijk Koblenz. Daar nemen ze een duik in het water van de Moezel. Aangekomen in Rudesheim bezoeken ze het Niederwalddenkmal en trekken door naar Mainz, de stad waar Johannes Gutenberg in 1450 de boekdrukkunst uitvond. Daarmee had Emo, die oorspronkelijk boekdrukker was van beroep, zijn eindbestemming nog niet bereikt. Hij vervolgt zijn reis steeds zuidelijker en passeert onder andere Frankfurt, Mannheim en Ulm en komt steeds dichterbij Tirol. Dan stopt zijn verslag.

*Emo Folkert Bouwman, ca. 1896.
Foto J.F. Blöte, Groninger
Archieven (2437_1226)*

Emo legt zijn verslag vast in een schriftje. Op de omslag zit een etiket: "E.F. Bouwman – Boekhandel. N. Ebbingestraat 89 Groningen". Inderdaad begon Emo in 1904 een boekhandel en drukkerij aan de [Nieuwe Ebbingestraat 89](#) (hoek Brouwerstraat). De [boekhandel](#) op naam van wed. E.F. Bouwman werd uiteindelijk in 1984 uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel. Daarmee werd het boek Bouwman definitief gesloten.

De reis van Emo Folkert Bouwman in Polarsteps

Nieuwe archieftoegangen

Maart – april 2024

Families en personen[3306](#) [B. Struif-Wiegman, 1959-1987](#)**Kunst, cultuur en erfgoedbeheer**[911](#) [GSMG "Bragi", \(1884\) 1960 – 1995 \(herzien\)](#)[2486](#) [Noordelijk Filharmonisch Orkest \(2\), \(1949\) 1961 - 1990](#)**Natuur en milieu**[2087](#) [Afdeling Groningen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1901 – 2015 \(herzien\)](#)**Religie en levensbeschouwing**[2565](#) [Parochie van de Heilige Willibrordus te Kloosterburen \(2\), 1871 – 2000 \(herzien\)](#)**Verzamelingen**[2475](#) [Verzameling J.M. Bakker betreffende molens in Groningen, 1966 - 2001](#)**Verzameling fragmentarchieven (toegevoegd aan toegang 2698)**

- [352](#) [Notulen van leden- en jaarvergaderingen en presentielijsten van de afdeling Oudeschans van de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond \(ANAB\), 1963 - 1976](#)
- [353](#) [Verslag van een voetreis van Emo Folkert Bouwman naar Duitsland, brief aan zijn ouders vanuit Lingen, een foto van Emo Folkert en een dagboek van waarschijnlijk Siemon Everhard Bouwman, 1899-1926](#)
- [354](#) [Aantekeningenboek van Bruin Bruins, boer te Baflo \(Westermeeden\) met informatie over zaaien en oogsten, weer, vee en inhuren van knechten, 1863 - 1910](#)
- [355](#) [Kasboeken van B. Zijlstra, 1951 - 1956](#)
- [356](#) [Huishoudboekje van onbekende eigenaar, 1960-1961](#)
- [357](#) [Stukken betreffende de Radio-Centrale Finsterwolde-Beerta, geëxploiteerd door S. Wezeman te Oostwold, 1930 - 1962, met een toelichting van H. Venema over particuliere radiocentrales, 1997](#)
- [358](#) [Notulen en jaarverslagen van de afdeling Blijham van de Voedingsbond FNV, vanaf 1 januari 1997, na fusie met de afdelingen Bellingwolde en Veelerveen-Vriescheloo, verder gegaan als afdeling Bellingwedde, 1978 - 1999](#)
- [359](#) [Stukken betreffende de afdeling Bellingwedde \(woonafdeling\) van FNV Bondgenoten, 1996 - 2001](#)
- [360](#) [Akte van bevestiging van de verkoop door de gewezen brouwer H. Vos en diens echtgenote aan Cornelis Vercade van zes grazen land gelegen bij de Krabbe Til te Appingedam, 1781](#)
- [361](#) [Akte van verkoop door Elizabeth Geerts Brink, weduwe van Harm van Doorn, aan Johannes de Waal en diens vrouw Saartje Meijers van een behuizinge en een bleekveld aan de Marktstraat te Delfzijl, op Zijlvesten grond, 1801](#)
- [362](#) [Akte van verkoop door Johan Dreuws voor hem zelf en de rekenmeester Johan Julsinge als voormont en raadsheer Emmelcamp als voogt over de minderjarige kinderen van wijlen burgemeester Johan Dreuws aan de secretaris Abraham Wichers van de geërfde delen van het huis staande in de Boteringestraat met een kamer en achterhuis in de vuile ganck, 1653](#)
- [363](#) [Akte waarbij Wibbina de Drews, weduwe van Abraham Wichers, afstand doet van haar rechten op het huis staande ten oosten van de Oude](#)

- [Boteringestraat ten gunste van haar zoon Wicher Wichers, gecommiteerde raad bij de admiraliteit te Harlingen, 1682](#)
- [364 Akte van overeenkomst tussen de raadsheer Wicher Wichers en de ontvanger Tiaert Berckhuijs, 1689](#)
- [365 Akte van verkoop door J. Wichers aan J. van Kruissen van het huis gelegen ten oosten van de Oude Boteringestraat doende jaarlijks aan grondpacht aan het Heilige Geestgasthuis een bedrag van twee gulden en vijf stuivers, 1758](#)
- [366 Akte van verkoop door de erfgenamen van J. van Kruissen aan majoor J.T.F. de Rotte en diens vrouw E.M. van Asbeek van een huis in de Oude Boteringestraat doende jaarlijks aan grondpacht aan het Heilige Geestgasthuis een bedrag van twee gulden en vijf stuivers, 1802](#)
- [367 Opstel "Kindertranen" geschreven door Aäron Nolly \(Nol\) Wallage en twee gedrukte uitgaves van het opstel, 1946, 2015](#)
- [368 Familiefoto van Nol Wallage en zijn zusjes Roosje en Betsie en broertje Philip Wallage, portretfoto van zijn ouders Mozes Michiel Wallage en Betsie de Jonge en een portretfoto, 1923 en z.j](#)
- [369 Schoolrapport van Nol Wallage van de Gemeentelijke HBS in Groningen, cijferlijst van zijn eindexamen en een getuigschrift, 1946 - 1947](#)